

Za docentem Karlem Holadou aneb ve službách chemagogiky

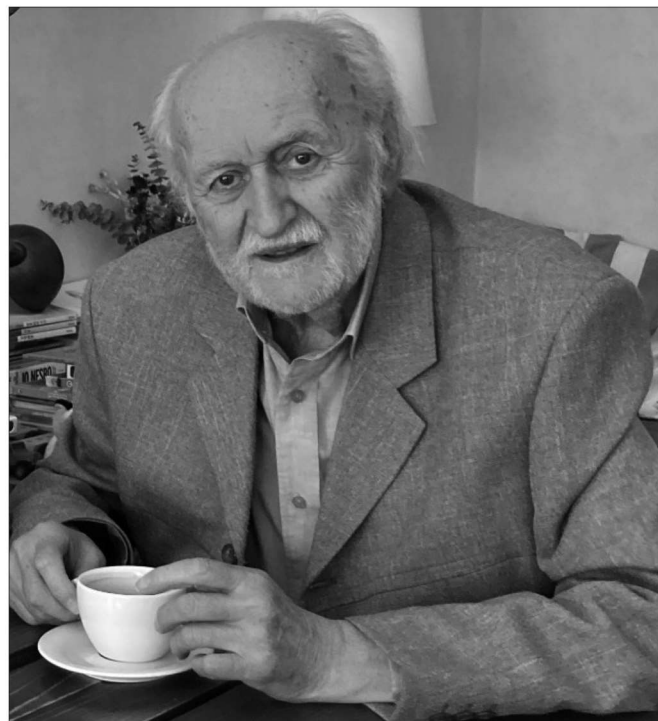
Dne 9. ledna 2024 nás v nedožitých devětaosmdesáti letech opustil jeden z největších představitelů společenství didaktiků chemie posledních desetiletí doc. RNDr. Karel Holada, CSc. S vědomím jeho aktivního přístupu k životu do pozdního věku a nepřetržité spolupráce nás jeho náhlý odchod hluboce zasáhl. Probudil v nás zároveň řadu vzpomínek, včetně jeho přínosu k založení a působení jako vedoucího chemické sekce našeho časopisu, proto si dovolíme osobnost kolegy a přítele připomenout.

Narodil se 30. března 1935 ve Velimi, kde navštěvoval obecnou školu. Po primě a sekundě na gymnáziu v Kolíně ukončil střední školu opět ve Velimi a odsud jeho cesta směřovala na Pedagogické gymnázium do Brandýsa nad Labem. Zde po úspěšné maturitě získal kvalifikaci učitele národní školy (prvního stupně základní školy). V letech 1954–58 vystudoval Přírodovědeckou fakultu Vysoké školy pedagogické v Praze a byl promován učitelem biologie a chemie. Působil jako středoškolský profesor chemie a biologie na Gymnáziu v Kolíně a částečně také vyučoval chemii a přírodopis na Základní škole ve Velimi.

Jeho vysokoškolské působení začalo v roce 1962 na Pedagogickém institutu v Brandýse nad Labem a od roku 1964 byl odborným asistentem Katedry chemie (nyní Katedry chemie a didaktiky chemie) na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy.

Karel Holada chtěl být učitelem už jako žák obecné školy. A jak sám často vzpomínal, dětský sen se mu splnil vrchovatou mírou. Neměl

to však s postupem v akademické sféře příliš jednoduché. Jeho počáteční působení na Katedře chemie PedF UK bylo zaměřené na didaktiku chemie a na analytickou chemii. Analytickou chemii tehdy intenzivně studoval, absolvoval také kurz moderních elektroanalytických metod a experimentálně se zabýval analytickým využitím oxidací organických sloučenin (na PŘF UK). Měl velkou motivaci dále graduovat v analytické chemii, ale to mu nebylo z politických důvodů po roce 1970 umožněno. Podařilo se mu ale na PŘF UK vykonat rigorózní zkoušku a získat titul RNDr. s tím, že byl „přesměrován“ z analytické

chemie na didaktiku chemie. Zde se po různých průtazích, způsobených jeho „politickou nespolehlivostí“, stal kandidátem pedagogických věd pro obor didaktika chemie až v roce 1988 a docentem didaktiky chemie na PedF UK až po sametové revoluci v roce 1990. I když po roce 1970 nemusel z fakulty odejít, jak tomu bylo u některých jeho spolupracovníků, bylo třeba překonávat řadu překážek, které doba přinášela. On však zůstal věrný svému předsevzetí být učitelem, tedy doslova učitelem učitelů (chemie) a na fakultě působil i nadále.

Karel Holada vyučoval prakticky na všech typech a stupních škol, ale jeho největší přínos je bezesporu v přípravě učitelů chemie na Pedagogické fakultě UK, kde vždy patřil mezi velmi oblíbené učitele. Po společenských změnách v roce 1989 zastával na fakultě i funkci proděkana, byl prvním přímo zvoleným předsedou Akademického senátu a vedl Katedru chemie a didaktiky chemie. Působil také na VŠCHT v Praze a VOŠ pro farmaceutické asistenty. V jeho profesních zájmech dominovaly specifické činnosti učitelů chemie a jejich žáků: experimentování, modelování, vizualizace, elementarizace a edukační hry. Jeho publikační činnost zahrnuje několik stovek textů téměř všech informačních pramenů. Je autorem či spoluautorem desítek učebnic pro všechny úrovně školského systému (z oblasti vzdělávání učitelů to jsou např. Edukační experiment v chemii, Chemie a společnost, Agogika chemie aj.). Jeho specifikem bylo zprostředkovávání informací studentům antologiemi (převážně svých původních) článků. Výrazná je a byla v jeho profesní dráze i tvorba učebních pomůcek pro výuku chemie včetně edukačních filmů, z nichž některé mají chráněné vzory a patenty (např. učební pomůcky vyráběné podniky Kavalier Sázava nebo Učebné pomůcky Banská Bystrica).

Výrazně se také podílel na vzniku celostátních kol chemické olympiády a 1. mezinárodní chemické olympiády v srpnu 1968. Na Pedagogické fakultě UK zavedl a učebními texty zabezpečil řadu předmětů v učitelských studiích včetně Univerzity 3. věku. Nezanedbatelná je i jeho aktivita v oblasti informatiky a informačních technologií ve vzdělávání. Založil také a vedl referátový časopis Informační bulletin pro výuku chemie a přes 50 let pečoval o publikační činnost autorů se zaměřením na výuku chemie a didaktiku chemie svou obětavou prací pro náš časopis Biologie-chemie-zeměpis (dříve Přírodní vědy ve škole).

Za veškeré aktivity se dostalo doc. Holadovi řady domácích i zahraničních ocenění např. Pamětní medaile PedF UK v roce 2016, pozvání na hostování v rámci Evropského týdne pro vědeckou a technickou kulturu v Kodani v roce 1995, zvané přednášky na mezinárodních seminářích o vzdělávacích médiích při mezinárodních filmových festivalech ve Zlíně aj.

Karel Holada byl skutečnou osobností s širokými znalostmi z různých oblastí. Připomeňme třeba jeho originální program Univerzity třetího věku s názvem Antické živly, který propojoval poznatky z přírodních věd s hudbou, poezií, gastronomií a dalšími obory.

V doc. Karlu Holadovi nám odchází nejen významná osobnost české didaktiky chemie, nebo spíše „chemagogiky“, jak didaktiku chemie v širších souvislostech výstižně nazýval, ale především učitel, učitel učitelů, kolega, přítel a dobrý člověk.

Čest jeho památce!

Martin Bílek, Pavel Beneš a Karel Kolář